

1971

Den nye ärkebiskopen

bör lyckönskas, men ännu mer kyrkan. Hr Hultgren har verkat främst som organisatör och stiftschef, men han har vida intressen och hans insats i striden om kvinnliga präster visar både mod och frisinne. I fråga om skilsmässa mellan stat och kyrka synes ärkebiskopen inta en mera öppen och förståelsefull hållning än den bland prästmän vanliga, och en reform i den riktningen skulle han sannolikt kunna acceptera och för kyrkans del genomföra med ett minimum av friktion och konflikter.

Utrikesdebatten

Gårdagens utrikesdebatt i riksdagen kom helt naturligt att i huvudsak gälla frågor som visserligen berör händelserna under de senaste veckorna, men som redan förlorat sin aktualitet. Meningsbrytningarna koncentrerades till Sveriges uppträdande i säkerhetsrådet under dagarna efter USA:s intervention i Libanon och till den svenska hänvändelsen om ett toppmöte i anslutning till den ryske diktatorns förslag. Torsdagen den 17 juli röstade Sverige i säkerhetsrådet för att FN:s observatörer — sända till Libanon på Sveriges eget förslag — skulle dras tillbaka. Tisdagen den 22 juni röstade Sverige för att dessa observatörer skulle stanna och att FN:s verksamhet i Libanon skulle utvidgas. Förutsättningarna var vid båda dessa tillfällen i det väsentliga desamma, särskilt såtillvida som man utgick från att FN efter hand skulle ersätta USA som garant för tryggheten i Libanon. Att här föreligger en övergång från en ståndpunkt till en annan, att den svenska regeringen vid det andra tillfället uppträdde i strid mot sin hållning vid det första tillfället är uppenbart. Lika klart är att de svenska oppositionsledarna, närmast hr Hjalmarson och Ohlin, inte varit helt konsekventa. De gick vid ett partiledarmöte onsdagen den 16 i det hela med på regeringens tankegång, men fann sedan inom kort att denna tankegång var ohållbar, eller i varje fall att den inte rimligen kunde appliceras på det snabbt förändrade läget. Det måste fastslås att de båda oppositionsledarna bekände kort, medan regeringsrepresentanterna hr Erlander och Undén inte ville gå med på att de på någon punkt haft en oriktig uppfattning om läget och handlat på grund av denna oriktiga uppfattning. Det hade för regeringen varit ytterst enkelt att säga att man på onsdagen och torsdagen i det förvirrade läge som rådde dagarna efter krigens utbrott inte kunde helt bedöma hur en svensk aktion för observatörernas tillbakadragande skulle verka och uppfattas och att man sedan, då situationen klarnade, kom till en annan inställning. Det är en svaghet hos regeringens talesmän att de inte kunde tala uppriktigt i den saken. Detta gäller både hr Erlander och hr Undén; i fråga om hr Undén blev felgreppet påtagligare genom den knarriga självgodhet som utmärkte hans inlägg.

tydligt är att regeringen då den beslöt sig för att framlägga resolutionen om observatörernas återkallande inte hade tillräcklig överblick av läget. Man visste inte att Sverige ensamt skulle hamna på Rysslands sida i motsättning till alla demokratiska stater, att det för FN och dess generalsekreterare skulle innebära ett hårt slag om den svenska resolutionen godtogs, att Sverige överallt i demokratierna, där vårt handlingsätt beaktas, skulle kritiseras för sitt framträdande. Såvitt man förstär visste de tillfrågade oppositionsledarna ännu mindre, och det var oförsiktigt av dem att på lösa grunder ställa sig som borgensmän för regeringens politik. Några dagar senare, några dagar för sent, uppfattade den svenska regeringen hur saken låg till, och den gjorde en omsvängning, som uteslutande skulle ha varit hedrande om den nu inte hade påståtts innebära ett fullföljande av den från början tillämpade politiken.

Beträffande den svenska regeringens krav på ett toppmöte får man anta att en liknande ehuru mindre väsentlig felbedömning varit bestämmande. Den vädjan som regeringen framförde kom dels genom sitt innehåll, dels genom att den överlämnades endast till västmakterna att uppfattas som ett understöd åt Chrustjev. Då oppositionsledarna kritiserat den svenska hänvändelsen har det varit på starka skäl, och även på denna punkt har Sveriges hållning i de stora demokratierna liksom i Danmark och Norge blivit angripen och förlöjligad. Hr Erlander tröstade sig med att meningsbrytningarna gäller småsaker och att "dessa små divergenser om några månader kommer att ha sjunkit ned till ingenting och att den svenska ståndpunkten blir respekterad även utanför vårt lands gränser". Den första delen av satsen är säkert såtillvida riktig som hela saken snart blir glömd; det bästa som kan sägas om den senare delen av satsen är att glömskan kommer

att omfatta även den utländska kritiken — att vi skulle i efterhand bli respekterade för vår hållning kan väl hr Erlander inte gärna ha menat.

Några uttalanden av mera principiell innebörd föllades under debatten. Hr Hjalmarson betonade med samma kraft som i sitt radioeko för några dagar sedan att den kommunistiska aggressionen är den stora faran i vår tid och att vi inte kan bevara eller inte kan låtsas som om vi bevarade hjärtats neutralitet i konflikten mellan öst och väst. Då hr Erlander sökte ge hr Hjalmarson en reprimand — vi säger sökte ge därför att försöket verkade så snöpligt — för att denne hävdade en bestämd ståndpunkt avsåg han säkerligen inte att i sak skilja sig från högerledaren, men ville tydligen visa sig mera diplomatiskt trimmad än denne. I flera anföranden förekom emellertid antydningar om att vi egentligen inte borde ta några engagemang i den stora konflikten. Kanske var det här fråga om rena tanklösheter. Men politikerna borde betänka att de mer än andra människor har skyldighet att ta ställning och att om de inte fördömer det avskyvärda, är det fara värt att vanliga människor förslappas i sin känsla för våra livsvärden.